10. dani ICARUS Hrvatska „Umrežavanja i rute kulturne baštine - Arhivi kao mjesta priča i povijesti“

Ariana Novina

Jubilarna 10. međunarodna konferencija Dani ICARUS-a u Hrvatskoj pod nazivom „Umrežavanja i rute kulturne baštine - Arhivi kao mjesta priča i povijesti“ (*Networks and Routes of Cultural Heritage – Archives as Places of Stories and History*) organizirana je u Opatiji od 26. do 28. ožujka 2025. Program obljetničke konferencije odvijao se kroz tri dana na više lokacija; u kongresnoj dvorani Hotela Milenij, u hotelu Continental te u Hrvatskom muzeju turizma.

Na konferenciji su predstavljene teme vezane uz aktualne projekte Kreativne Europe u kojima ICARUS Hrvatska sudjeluje kao partner: AToM (koji se bavi dokumentiranjem i istraživanjem arhivske baštine migracija u prošlosti i danas) i E-Routes (koji se bavi inovativnim načinima predstavljanja putujućih izvora u kontekstu kulturno-povijesne baštine i iskustva putovanja kao komunikacije koja povezuje mjesta i ljude kroz zajedničko iskustvo dijeljenja kulturne baštine, nadilazeći vrijeme, prostor i granice). Također su se na konferenciji predstavile baštinske teme i sadržaji, s naglaskom na povezivanju i umrežavanju stručnjaka za baštinu i zajednice, projektima građanske znanosti te primjeni digitalnih alata u istraživanju, prezentaciji, interpretaciji i promociji različitih dobara kulturne baštine.

Skupu je prisustvovalo oko 200 stranih i domaćih stručnjaka iz područja kulturne baštine: arhivista, muzealaca, knjižničara, sveučilišnih profesora te djelatnika istraživačkih centara i udruga, koji su tijekom tri dana trajanja skupa predstavljali teme iz svog područja djelovanja.

Prvi dan skupa bio je otvoren pozdravnim govorima i uvodnim riječima predsjednice ICARUS Hrvatska Vlatke Lemić, direktorice Hrvatskog muzeja turizma Vesne Leiner, ujedno izaslanice gradonačelnika Opatije, te predsjednica ICARUS-a, Birgit Kibal, koja je skup pozdravila online.

Radni dio skupa započeo je temama vezanim uz **arhive i zajednicu**, predstavljajući razne europske baze podataka o kulturnoj baštini (Europeana, Arcanum Newspapers, baze podataka katastarskih karata Mađarske). U drugom dijelu raspravljalo se o arhivima u projektima Kreativne Europe, zajedničkim narativima arhiva EU te aktivnostima i digitalnim alatima neprofitne organizacije FamilySearch.

Drugi dan skupa bavio se temama vezanim uz **GLAM zajednicu**. Tako je predstavljena javna arhivska služba u Hrvatskoj, novi i obnovljeni Hrvatski prirodoslovni muzej u Zagrebu, suradničke aktivnosti Državnog arhiva u Zagrebu s odgojno-obrazovnim ustanovama te edukacijski programi za studente u Gradskom arhivu u Budimpešti. Također se govorilo o neistraženim rutama kulturne baštine Srbije i digitaliziranim bazama Arhiva Republike Slovenije, a zanimljivo je bilo predavanje o semantičkim mrežama i korištenju umjetne inteligencije. U sekciji **Publika i baština** predstavljeni su novi digitalni projekti u arhivskoj i baštinskoj zajednici (Projekt Antun Bauer u Arhivu likovnih umjetnosti HAZU, Open GLAM projekt – globalna mreža za dijeljenje i pristup kulturnoj baštini, Državni arhiv u Osijeku na kulturnoj ruti grada Osijeka), ali i zanimljive inicijative koje dolaze iz akademske zajednice (Književnost kao interkulturalna komunikacija u turizmu, Arhivi i umjetničke prakse). Paralelna sekcija **Kultura i turizam** usredotočila se na priče u mrežama putovanja, turizma u međuratnom periodu, turističku ponudu BiH početkom 20. stoljeća te na promociju i zaštitu arhitektonske baštine Portoroža.

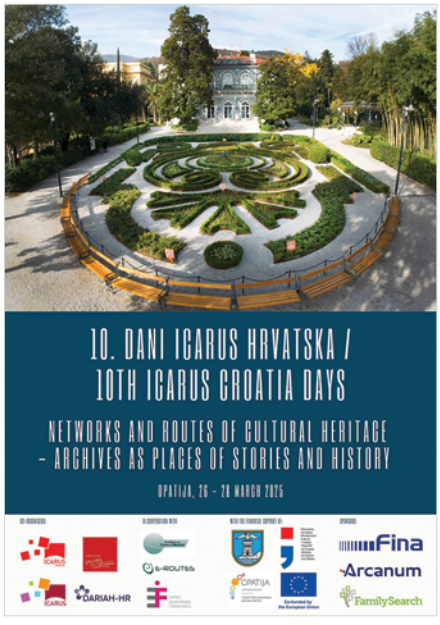
Skup je nastavljen predavanjima o **specifičnim arhivskim fondovima** poput zemljišnih knjiga, nematerijalne kulturne baštine u Državnom arhivu u Splitu, fonda obitelji Bombelles u Državnom arhivu u Varaždinu, arhivskog gradiva Srpske pravoslavne crkvene općine u Šibeniku te specijalnog arhiva Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. Nastavilo se temama vezanima uz **Oživljenu povijest**, u okviru koje su se predstavili Državni arhiv u Zagrebu, Hrvatski muzej turizma u Opatiji, Muzička akademija u Zagrebu te Pomorska škola Bakar.

Treći dan skupa bio je posvećen **putovanjima i putevima migracija, ali i digitalnim alatima koji povezuju zajednicu i baštinu, s izlaganjima:** (E)migracija i povijesni izvori iz Povijesnog arhiva u Beogradu, Istraživanje književne baštine u Gradskoj knjižnici u Pazinu, Povezivanje baštinskih stručnjaka i zajednice – kapela sv. Jakoba na Očuri, Putovanje Dravom kroz vrijeme i Međimurje iz Knjižnice i čitaonica Grada Preloga, Topoteka Elektroslavonija Osijek te Tematska zbirka o kralju Tomislavu na Znamenitima. Predstavljena je i djelatnost Muzeja Bećarca iz Pleternice i Muzeja susjedstva Trešnjevka iz Zagreba, te drugi primjeri kreativne suradnje i građanske znanosti. Jedna cijela sesija bila je posvećena **ulozi knjižnica u predstavljanju kulturne baštine:** Vrednovanje doprinosa žena u hrvatskom knjižničarstvu, Knjižnica kao mjesto priča i povijesti, Kulturna baština u Sveučilišnoj knjižnici u Beogradu, Publikacije Državnog arhiva u Pazinu i Stari nosači iz knjižnice Muzičke akademije u Zagrebu.

Zadnje dvije sesije trećeg dana skupa bile su posvećene **čuvanju povijesti i sjećanju.** Predstavili su se Državni arhiv Republike Sjeverne Makedonije, Hrvatski memorijalni centar Domovinskog rata, Institut nacionalne povijesti u Skoplju, Institut za povijest Sveučilišta Crne Gore, Arhiv Bosne i Hercegovine, kao i Muzej grada Zagreba, Institut za azijske studije iz Beograda, Osnovna škola Ivana Kukuljevića Sakcinskog iz Ivanca i Državni Arhiv Međimurja.

Program skupa uključio je i posjet Hrvatskom muzeju turizma u Opatiji, u prekrasnom zdanju vile Angioline, u kojoj je uz razgled muzeja i gostujuću izložbu bio prikazan i dokumentarni film „Opatijo bajna u Arhivu HRT-a“ autorice Jasmine Marković.

Nakon rasprave i poziva svim sudionicima da se uključe u sve sadašnje i buduće ICARUS projekte, konferencija je zatvorena. Još jednom se pokazalo da su ovakvi skupovi, koji se bave sveobuhvatnim temama vezanim uz baštinske ustanove, koje brigu o vrijednom gradivu ujedno i aktivno sudjeluju u globalnim društvenim temama današnjice, neophodni kako za GLAM, tako i za akademsku zajednicu. S obzirom da je ovaj jubilarni skup održan u Opatiji, gdje je započeo sustavni turizam u 19. stoljeću, i kao takav se smatra gradom s najdužom turističkom tradicijom u Hrvatskoj, ovo je bila lijepa prilika da se u izlaganjima veliki broj tema poveže upravo sa temama kao što su kultura i turizam, te putovanja i migracije. ■

Program i izlaganja konferencije dostupni su na: https://www.icarushrvatska.hr/icaruscroatiadays

Program i sudionici konferencije 10. Dani ICARUS Hrvatska u Opatiji, foto: ICARUS HR